N°. 143. 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

NIEUWS-BLAD,

Zondag en Maandag 17 en 18 Junij.

BEKENDMAKING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Stad *BREDA*, gelet op het Besluit van Z. E. den heere Gouverneur der Provincie Noord-Brabant van den 26 January 1838 A, n°. 9 (Provinciaal Blad n°. 23); brengen bij deze ter kennisse der Ingezetenen, dat volgens bekomen bericht van de District-Commissie van het fonds ter aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst in de Nederlanden, gevestigd binnen deze Stad, de gewone jaarlijksche collecte voor dat fonds, aal plaats hebben op Zondag den 17e Junij aanstaande; met uitnoodiging op een iegelijk, om daarin naar vermogen mildelijk bij te dragen, alzoo deze heilzame instelling eene ruime deelneming alleszins behoeft; ten einde alle de deelgeregtigden zoo wel van het primitive fonds, als die uit den strijd met België, en nog zoo velen welke daarop reikhalzend uitzien, te kunnen ondersteunen, hetgeen anderszins, bij de noodzakelijkheid tot gestadige verkoopen van het kapitaal dier beide fondsen, en het verminderen daardoor van lieverlede der inkomsten, meer en meer bezwaarlijk worden moet. En durven Burgemeester en Wethouders dan ook vertrouwen, dat bij deze, even als bij zoo vele andere gelegenheden, van de milddadigheid der Ingezetenen ruimschoots zal mogen blijken.

Breda, den 15den Junij 1838.

De ROY, vt.
Ter ordonnantie van dezelven,
De Secretaris der Stad,
H. W. SCHAUIKES.

Frankrijk.

PARIJS, den 14den Junij.

Aan het slot der zitting van gisteren heeft de heer *Viguier* in de kamer van afgevaardigden, het rapport over den aan te leggen spoorweg naar Orleans aangeboden en voorgesteld om het daartoe betrekkelijk ontwerp na den afloop van de discussie over den spoorweg naar Havre, te behandelen. Volgens werden door de kamer nog de artikelen goedgekeurd van een ontwerp, waarbij aan den minister van financien omtrent zeven millioen aan supplementaire credieten voor de dienst van het tegenwoordig jaar worden toegestaan. De stemming over het ontwerp in zijn geheel moest, wegens het ongenoegzaam getal aanwezende leden, tot heden worden uitgesteld.

In de zitting van heden heeft de kamer een voorgedragen ontwerp goedgekeurd, waarbij het tijdstip op hetwelk het reglement van openbaar beheer, betrekkelijk de uitvoering der wet van 18 julij 1837, eene belasting op de binnenlandsche suiker daarstellende, in wet: moet worden veranderd, tot op het einde der zitting van 1839 vastgesteld wordt. Aan de orde was vervolgens het ontwerp betrekkelijk de vreemdelingen. De heer *St. Marc Girardin* stelde een amendement voor, dat dezoodanige vreemde vlugtelingen, die gedurende vijf jaren in Frankrijk hadden gewoond of zich in franschen dienst bevonden hadden, zonder eenige veroordeeling te hebben ondergaan, zonder vergunning van het gouvernement de plaats van hun verblijf konden kiezen. Dit voorstel werd door den heer *de Tracy* met levendigheid ondersteund; deze haalde van de geestdrift op waarmede de tijding der poolsche revolutie en van de eerste voordeelen der Polen in Frankrijk werd vernomen; de namen der *Dombrowsky's*, *Poniatowsky's* staan, zeide hij, negens die onzer doorluchtigste helden op den triomfboog de Etoile. Men mogt sich dus verwonderen, dat de Polen aan de kwellende, en vernederende maatregelen der policie wierden onderworpen. Het gezegd amendement, zijnde nagenoeg de vernieuwde voorstelling van een dergelijk, reeds in de vorige zitting door den heer *Salverte* voorgedragen, werd van den anderen kant door den minister van binnenlandsche zaken bestreden. Deszelfs deed voornamelijk in het oog vallen, dat de meeste vreemdelingen Engeland, Amerika en België verlieten, om in Frankrijk terug te keeren, hetgeen dus wel een voldoend bewijs gaf voor de wijze van behandeling die hun in Frankrijk aangedaan werd; overigens, de mildheid mogt getuigen waarmede de Kamer jaarlijks de gelden tot derzelver onderhoud stemde; de minister weerlegde vervolgens aan de vreemde vlugtelingen, dat zij dikwijls aan de onlusten in de naburige staten hadden deel genomen. Bij het verlaten van den post was hij nog aan het woord.

In de kamer der pairs duurt de discussie over de organisatie van het staf des legers nog voort. De pairs schenen het daarvoor te houden, dat het gouvernement twee ontwerpen had aangeboden: het aanvankelijk voorgedragene en het gewijzigde door de kamer der afgevaardigden. Uit de verklaringen van wege het bestuur sedert gedaan, schijnt, dat men alleen het laatstgenoemde ontwerp had voorgedragen, in de kwestie daardoor veel vereenvoudigd. Intusschen is de commissie van onderzoek met beide ontwerpen niet tevreden geweest en heeft derhalve de verwerping voorgesteld, aan het gouvernement den tijd willende laten om tegen de volgende zitting eene nieuwe voordragt te doen. Tegen dit advies heeft gisteren door den heer *Villemain* eene vrij scherpe rede uitgesproken, hij verlangde dat men met de discussie over het eerste artikel van het gewijzigd ontwerp beginnen zoude en daarin die veranderingen brengen die men noodig mogt oordeelen. — Heden werd over het ontwerp door den generaal *Preval* het woord gevoerd; deze verklaarde zich voor het stelsel, dat het gouvernement het regt had om de hoofd-officieren op pensioen te stellen die na dertig jaren dienstijd benevens toeschenen de hoedanigheden niet meer te bezitten om naar eisch hunne betrekking te vervullen; men zou daarmede een brevet van straffeloosheid en onafhankelijkheid geven; hoe zou het gesteld zijn, wanneer het gouvernement bij de uitbarsting van een oorlog de magt niet bezat om de officieren op zijde te stellen, die buiten staat of ongezind zijn om de inspanning en vermoeijenissen van een veldtogt te verduren. De spreker verklaarde zich voorts tegen het stelsel van de bepaling der jaren welke door de andere kamer aangenomen is, om van de activiteit tot de reserve over te gaan, en noemde voorts een aantal amendementen op, die hij bij de discussie over de artikelen wilde ontwikkelen. De maarschalk *Soult*, die daarna het woord voerde, bestreed de wet zoo als de gedeputeerden haar gewijzigd hebben, en zeide dat het noodzakelijk was, wilde men eene goede wet hebben, dat het ontwerp met al de amendementen aan het gouvernement teruggezonden wierd, met uitnoodiging om in de volgende zitting een doorwrocht werk aan te bieden. De baron *Mounier*, rapporteur der commissie, gaf vervolgens een overzigt van den loop der discussie, waarna de kamer te beslissen zal hebben of zij al dan niet tot de behandeling der artikelen wil overgaan.

— De minister van het openbaar onderwijs, de *Salvandy*, heeft eene circulaire aan de rectors der hoogescholen gezonden, waarin hij hen opmerkzaam maakt, dat in sommige bijzondere gestichten van middelbaar onderwijs den kweekelingen boeken in handen gegeven worden, in welke het gouvernement op eene honende wijze wordt aangerand; met aanbeveling om daartegen ten strengste te waken, daar ook de gezegde gestichten gehouden zijn de boeken te gebruiken die als classiek door den raad der universiteit zijn aangenomen. Deze circulaire is waarschijnlijk het gevolg van hetgeen dezer dagen, bij de discussie van het budget voor het openbare onderwijs, omtrent het genoemd misbruik gezegd is geworden.

— Het gerucht heeft zich verbreid, dat de hertogin *van Orleans* sedert twee dagen ernstig ongesteld is en men voor eene onrijdige bevalling vreest.

— De Koning heeft heden in persoon aan de regthebbende officieren van de 7de, 27ste en 29ste regimenten van linie, de eerekruisen uitgedeeld.

— Het 27ste regiment van linie, 't welk den 15den dezer bevel had bekomen om aan de noordelijke grenzen verblijf te houden, heeft weder contra-order bekomen; dit is nu de tweede maal, dat dit regiment in derde halve maand tijds, bevel om op te trekken en tegenbevel ontvangen heeft.

— Volgens berigten uit Toulon van den 9den, heeft de maarschalk *Valée* met de stoomboot *Crocodille* depeches van Algiers afgezonden, welke, volgens het gerucht, de bepalingen eener schikking zouden inhouden welke de maarschalk met *Achmet*-bei getroffen had.

— Omtrent de met Buenos-Ayres gerezen geschillen wordt het volgende gemeld: Verscheiden Franschen die geweigerd hadden om met het operatie-leger tegen Peru op te trekken, waren geboeid in de stad gebragt. Deswege werden door den franschen consul vertoogen gedaan, doch door het gouvernement op eenen beleedigenden toon daarop geantwoord. De consul had toen zijnen vlag ingenomen en een vaartuig aan den kommandant *Leblanc* afgezonden, met verzoek om met zijne scheepsmagt op de reede te verschijnen.

Te New-York schijnt men, volgens de dagbladen thans te vreezen, dat de Franschen zich van een gedeelte der Mexikaansche kust meester maken en, zich-zelven schadeloosstelling verschaffende, er eene kolonie zullen aanleggen.

— Uit Spanje heeft men heden geene nadere tijdingen ontvangen. — Uit Turijn wordt van den 6den gemeld, dat de aldaar geaccrediteerde agent van don Carlos, de graaf van Sardinien *Edelman*, naar Berijn vertrokken is, ten einde aldaar bevelen te ontvangen. Men denkt dat hij dezelven reis was, om bij keizer Nikolaas te bewerken dat deze *Carlos* aan te houden.

— De rente was heden ter beurze iets flaauwer, ook gingen er weinig zaken om. De notering was heden (14 *Junij*) 5 pCt. 110,35; 3 pCt. 80,05; Nap. renten 98,65; Sp. r. 22½; Portugal 24¼; Rom. L. 101½.

Nederlanden

Breda, den 16den Junij.

In de *Rotterdamsche Courant* van heden leest men:

» Woensdag ochtend, omstreeks elf ure, is door het Voornsche Kanaal Zr. Ms. stoomschip *Phoenix*, onder bevel van den kapitein-luitenant ter zee *le Jeune*, te Hellevoetsluis gearriveerd, aan boord hebbende Z. Exc. den baron *van der Capellen*, extraordinaris ambassadeur van Z. M. den Koning bij de krooning van H. M. de Koningin van Groot-Brittanje. Dewijl het stoomschip door het ijs genoodzaakt was nog eenige uren te vertoeven, werd de kommandant der zeemagt te Hellevoetsluis, de kapitein ter zee, *F. Jonker*, in de gelegenheide gesteld, vergezeld van den Onderdirecteur der Marine, benevens de kapitein-luitenants ter zee *Lans* en *van Franc*, hunne opwachting bij Z. Exc. te maken. — Circa een ure begaf Z. Exc. zich met zijn gevolg, en vergezeld van den kommandant van genoemd stoomschip, den kapitein-luitenant *le Jeune*, naar het huis van den heer onderdirecteur der marine, den kapitein-luit. ter zee *Bronovo*, met wien Z. Exc., mede vergezeld van den kommandant der zeemagt, met veel belangstelling 's rijks werf, droöge dokken en magazijnen heeft bezigtigd, waarna Z. Exc. zich aan boord begaf van Zr. Ms. wachtschip *de Amstel* en aan boord van Zr. Ms. stoomschip *de Cerberus*, onder bevel van den kapitein luitenant ter zee *van Franc*; wordende Z. Exc. aldaar bij zijne komst aan boord met het volk paraderende in het wand en op de raas ontvangen. — Ten vier ure stoomde de *Phoenix* uit de haven naar zee, en werd door de ter reede liggende kanonneerbooten, onder bevel van den kapitein-luitenant ter zee *Rietveld*, met 17 schoten gesalueerd."

— HH. DD. de hertog en hertogin *Bernhard* van Saksen-Weimar hebben zich met derzelver zoon van Rome naar Napels begeven, nadat de hertogin alvorens eene bijzondere audientie bij den H. Vader had gehad, aan wien zij door onzen gezant te Rome, den baron *de Liedekerke*, werd voorgesteld. — Den 3osten mei, was, naar men uit Napels schrijft, de hertogelijke familie tegenwoordig geweest bij een prachtig feest dat ter gelegenheid van het naamfeest van Z. M. den koning van Napels, ten hove plaats had, alsmede bij eene voorstelling welke dien avond in den geïllumineerden schouwburg *San Carlo* gegeven werd. Gedurende die voorstelling, waren de hertog met zijne gemalin en zoon, tusschen HH. MM. de koningin en de koningin-moeder van Napels gezeten.

— Bij koninklijk besluit van den 8sten Junij 1838 (Staatsblad n°. 29), is de overeenkomst van deelhebberen in de *Amsterdamsche Zee-assurantie Societeit*, te dier stede gevestigd, om, met wijziging van art. 5 der maatschappelijke statuten, het bestuur dezer naamloöze vereeniging, voortaan slechts aan éénen directeur of zijnen, onder goedkeuring van commissarissen benoemden gemagtigde, en twee commissarissen op te dragen, goedgekeurd en bekrachtigd, en zijn mitsdien de bepalingen der onderscheiden artikelen dezer statuten, voor zoo verre daarin van *directeuren of een der directeuren* gesproken wordt, voortaan te lezen, als of alles in het enkelvoud ware uitgedrukt. Tot directeur is bij voortduring benoemd de heer *C. A. Schröder* en tot commissarissen de heeren *A. van Geuns* en *J. E. Lublink*, allen te Amsterdam wonende; blijvende overigens de verdere bepalingen der statuten van deze maatschappij, op den voet, zoo als die bij koninklijk besluit van 3 Januarij 1834 (Staatsblad n°. 1) zijn goedgekeurd, van kracht en waarde.

— Bij koninklijk besluit is de gepensioneerde kolonel *J. P. Roemer* thans militie-kommissaris in de prov. Groningen, als zoodanig overgeplaatst naar de provincie Zuid Holland; terwijl tot militie-kommissaris in de provincie Groningen benoemd is de heer *G. J. van Kinschot*, thans majoor bij de Zuid-Hollandsche schutterij.

— Door Z. M. is tot predikant van de 2de klasse der hervormde gemeente in Nederlands Indie benoemd, de weleerw. heer *W. G. H. Toemater*.

— Het plan van de 175e koninklijke loterij is door Z. M. geärresteerd geworden. Behalve de reeds aangekondigde vermeerdering van 500 loten, is dezelve genoegzaam op denzelfden voet als de thans trekkende.

— De tolvrijdom en de vermindering van scheepvaart-regten voor Nederlandsche schepen, ten gevolge van het traktaat met Pruisen van den 5den junij 1837, op de Waal en Lek daargesteld, zijn, naar men vernoemt, thans ook op de IJsselvaart van toepassing gemaakt.

— Ter wegneming van desomtrent gerezen twijfel, zijn dezer dagen de plaatselijke besturen en sommige autoriteiten onderrigt geworden dat bij een koninklijk besluit van den 29sten april 1838, de rang van paardenarts bij het leger gelijk gesteld wordt aan dien van 1sten luitenant der infanterie en de rang van adjunct-paardenarts aan dien van 2den luitenant der infanterie; weshalve de broeders der in voorschreven betrekking dienende of gediend hebbende personen op de vrijstelling van art. 94 §. *mm* der wet van 8 jan. 1817 (Staatsblad no. 1) geene aanspraak kunnen maken.

— Gisteren is te 's Gravenhage de twintigste vergadering van de synode der evangelisch Luthersche kerk op de gewone wijze geopend.

— Uit 's Hertogenbosch wordt geschreven dat op den 6den deezer aldaar geärresteerd is zekere *M. Saeren*, oud 20 jaren, van beroep weversgezel, beschuldigd van diefstal en moord, op den 2den mei jl. onder Mierlo, jegens *J. Caetiens*, gepleegd. De beschuldigde is onlangs tot tweejarige gevangenisstraf veroordeeld geweest voor vervalsching van een authentiek geschrift, en had eerst ruim eene maand vóór het plegen zijner nieuwe misdaad de gevangenis verlaten.

— De gewezen oostenrijksche consul-generaal te Amsterdam, ridder *Bernard de Carli*, die zich in den laatsten tijd te Frankfort ophield, is den 12den dezer aldaar in hoogen ouderdom overleden.

De zitting der belgische kamers over 1837—38, is, gelijk reeds door *l'Indépendant* aangekondigd is geworden, bij een besluit van vorst *Leopold* van den 14den, gesloten geworden. Het genoemde blad voegt bij het berigt van de sluiting, thans de aanmerking dat de behoefte om voor het einde van het jaar de budgetten over 1839 af te handelen, de noodzakelijkheid van de bijeenroeping eener buitengewone zitting zoude doen gevoelen; daardoor zou dan ook de regeling van de aangelegenheden de stad Brussel betreffende geene vertraging lijden.

— De voormalige eigenaar van den *Courrier*, *Jottrand*, houdt zich insgelijks bezig met de zamenstelling van een vlugschrift over de 24 artikelen.

— Het belgisch blad dat in het Luxemburgsche wordt uitgegeven, verzekert, dat het garnizoen der hoofdstad met drie bataillons stond vermeerderd te worden, en dat men zich in de vesting bezig hield met de wallen weder van geschut en van den noodigen voorraad munitie te voorzien.

— Ter Antwerpsche beurs waren gisteren (den 15den deser) genoteerd: Belg. 101½; O. Met. 106½; Sp. Ardoin 21⅛, Difered 6; Nap. r. 93⅛; Rom. L. 101¾; Certif. te Antw. 101; Braz. 79. — Wissels. op Amst. ⅜ pCt. v. pap. en kont.; op Rott. ⅜ pCt. v. pap.

De heden ontvangen duitsche bladen, behelzen niets van bijzonder aanbelang. Het voornaamste uit dezelven, laten wij hier bijeengetrokken volgen.

Z. K. H. Prins *Wilhelm* (broeder des Koninga van Pruissen) is met Hoogstdeszelfs gemalin en kinderen, de prinsen *Adalbert* en *Waldemar* en de prinses *Marie*, uit Berlijn naar het slot Fischbach in Silezie vertrokken. Ook is van daar naar Londen op weg gegaan de buitengewone ambassadeur van Z. M. den Koning van Pruissen bij de kroningsplegtigheid, de prins *von Putbus*, vergezeld van de edellieden tot zijne ambassade behoorende. — De pruissische geheim-legatieraad *von Bunsen* zou den 12den of 15den dezer Munchen verlaten, en zich niet, gelijk sommigen meenden, naar Berlijn, maar naar Oxford, begeven, alwaar een zijner zonen studeert, en vervolgens naar Londen gaan. Zijne echtgenoote bleef vooreerst te Munchen, de herstelling van een ziek geworden kindje afwachten. — Bij het Wurtembergsche hof, is door een russischen veldjager het berigt aangebragt dat de gemalin van den prins *Peter van Oldenburg*, Stiefzoon van Z. M. den Koning, voorspoedig van eene prinses bevallen is, die bij den Doop de namen ontvangen heeft van *Alexandra Pauline Frédérika*. — Uit Zwitserland schrijft men dat men weldra de openbaarmaking van het verslag der eidgenootschappelijke kommissarissen verwachtte, die uit Schwijz naar Lucern waren teruggekeerd. Dit en eene vergadering van de volkspartij die te Einsiedeln eerstdaags moest plaats hebben, meende men dat eenigerhande invloed op de aangelegenheden van het kanton moest uitoefenen. — Vorst *Metternich* zal den 9den julij naar zijne goederen in Bohemen vertrekken. — Te Inspruck werden, even als te Milaan, groote toebereidselen voor de huldigings-plegtigheid van HH. MM. den Keizer en de Keizerin van Oostenrijk gemaakt. Het verblijf van HH. MM. in de Tyrolsche hoofdstad zal, naar men verzekert, tien dagen duren.

— Te Weenen waren den 8sten dezer genoteerd: 5 pCt. Met. 107⅞; 4 pCt. 101⅛; 3 pCt. 82⅝; Bankactien 1462.

SPANJE.

Hoe dikwijls men ook vroeger het denkbeeld zag kunnen geopperd hebben dat er weldra een einde zoude gemaakt zijn aan den Spaanschen burgerkrijg, nog altijd ziet men zijne verbittering eene verdeeldheid voortduren, die het ongelukkige land uitput in bloed en schatten, zonder dat er iets anders tot heden beslist zij, dan dat met wisselend geluk don *Carlos* bewind voert in de bergachtige streken van het Noordelijk Spanje, en de onschuldige *Isabella* troont te Madrid onder het regentschap harer moeder. De treurige nalatenschap van *Ferdinand* heeft nog meer rampspoed gebragt over het land, dan deze Vorst in zijn leven heilselve toegebragt heeft. Ongeschikt om de behoeften van zijn volk in zijnen leeftijd te begrijpen, en beurtelings constitutioneel en absoluut monarch, verbrak hij, onder voorwendsel van noodzaak, altijd de plegtige eeden, om oud geworden zijnde en gevallen in de handen van het overdrevene liberalisme, [illegible] zijns troons, aan allerlei elementen van den [illegible] betrekkingen van het [illegible] aan vrede had kunnen verzekeren. Dat toch don *Carlos* [illegible] doen gelden, liet zich gemakkelijk voorzien; doch dat een regentschap aan eene vrouw toevertrouwd voor een kind, den weg openstelde om aan alle kuiperijen en ontwrichting het land prijs te geven was eveneens te voorzien: de weerkaat over het land, welks koning een kind is, werd door de tijden van eeuw tot eeuw geslaakt en de geschiedenis heeft de gegrondheid daarvan met bloed in hare gedenkschriften vermeld en bewaarheid. Men poge niet voor te wenden als of het ontbreken van krachtige instellingen toch door don *Carlos* zoude verbeterd verklaard geworden zijn; het absolutistisch regtsgevoel poge bij de Spaansche monarchen ingeworteld zijn: de vorm en de inhoud dier instellingen, als zij waren ingerigt niet naar de maat door vreem-

den voorgeschreven, maar gebouwd op 's lands zeden en gewoonten, zoude hebben weêrstand geboden aan de pogingen der Vorsten om die instellingen te verfrappen, omdat zij, door de kleur van nationaliteit den volke aanbevolen, bij hetzelve zouden ondersteuning gevonden hebben. Treurige waarheden, die niet genoeg aan het dagelicht kunnen gebragt worden; omdat bij eene merkbare strekking van terugkeer tot het oude en verouderde, toch nooit moet uit het oog verloren worden, dat het nieuwe veel verbetering vrij eigenbaar heeft aangebragt, en dat de veroordeeling van het eigene, om der ontsprongs wille, te gewaagd en te onregtvaardig is. — Sedert dien, *Carlos* gepoogd heeft om den troon te herwinnen, waarvan hij door intrigues uitgesloten werd, is de scheuring van het spaansche volk in twee hoofdpartijen openlijk geworden; en de jammeren sedert ontstaan, zijn niet op te tellen. Ondersteund in eene bergachtige streek, door den onsterfelijken *Zumala Carreguy*, heeft hij de hoop kunnen koesteren om den troon zijner vaderen te beklimmen; met diens dood, is die hoop vervlogen. De liefde tot den Vorst wordt aangedreven door provincialismus en afgunst wegens privilegien; en bij een verarmd land en met een daár geducht leger vermag toch de wettige erfgenaam des troons geen besit daarvan te nemen. De schrikbarend groote schulden-opeenstapeling, het verspillen der gelden in een kostbaren staat van oorlog, het verrijken van enkelen ten koste van de menigte, en een ontzettend magteloos bestuur in de hoofdstad, hebben niet meer tegen don *Carlos* en zijne aanhangelingen vermogt, dan zijne uitsluiting te handhaven, zonder hem te hebben overwonnen. De spaansche zaak van beide zijden beschouwd is eene verloren zaak. Noch de engelsche fortuinzoekers die het vaandel ten troon van *Isabella* kwamen stutten, zoo het heette, doch inderdaad om Engelands belang te handhaven, noch het Fransche hulpleger, noch de rodomontades der Spaansche veldoversten, hebben het land den vrede kunnen behouden, die zoo baldadig op het spel werd gezet, bij het veranderen der wet op de successie. Aan een gedeelte inzonder belang werd alles ten offer gebragt; en alle offers die tot heden gebragt zijn, zijn vruchteloos bevonden, omdat men hersenschimmen najaagt, en vreemde inzettingen opdringen wil. Don *Carlos* moge niet slagen in zijne pogingen en in zijnen moeijelijken roestand nog meer bemoeijelijkt worden door de onverzettelijkheid die zich rondom hem begint te openbaren; zullen zij tot de bevrediging van Spanje niet afdoen, zoolang tusschen de beide uitersten door een veerkrachtig bewind niet de belangen van beide partijen worden gebreideld; en het zal te bezien staan, of de zoo dikwijls voorgestelde verloving van *Isabella* met den oudsten zoon don *Carlos* zulks zou kunnen bewerken; maar hoe het ook zijn moge, wenschelijk blijft het, dat bij de nieuwe sollicitatien van de zijde van don *Carlos* bij de noordsche mogendheden, de bevrediging van het schiereiland de hoofdzaak eindelijk worde; onverschillig of de erkenning van don *Carlos* als koning daarmede in onmiddelijk belang sta. De vrede van een land moet zwaarder wegen bij Europesche vorsten in deze eeuw, dan bijzondere persoonlijke belangen.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwtijdingen.

[illegible] de duitsche letterkunde in den laatsten [illegible] verdient, is de vermeerdering van tijdschriften en andere werken, bepaaldelijk over de krankzinnigheid handelende. Onder de eerstgenoemde telt men sedert de *Blätter für Psychiatrie*, door de vermaarde anti-spiritualisten Friedreich en Blumröder uitgegeven en een nieuw tijdschrift: *Zeitschrift für die Beurtheilung und Heilung der krankhaften Seelenzustände*, uitgegeven door Jacobi en Nasse, met medewerking van de directeurs van het krankzinnigen-gesticht Flemming, Jessen en Zander. De strekking van beide deze geschriften is, het bewijs te leveren, dat natuurkundige ongesteldheden van allerlei aard, altijd met krankzinnigheid gepaard gaan, dikwijls daarvan de eenige oorzaak zijn; en dat zelfs in gevallen waar de ziel zelve bepaald ontsteld schijnt, de ware geneesmiddelen moeten gevonden worden in eene behandeling die geschikt is, om de physieke gesteldheid weder tot eene geregelde werking te brengen, tevens in verband aangewend met de middelen die op de ziel werken. Onder de laatstuitgekomene werken over dit onderwerp behooren: *Lehrbuch der Psychiatrie* van Dr. Leuthold, uitgegeven bij Voss, in *Leipzig*; *Irren-statistik der prov. Westphalen*, door Dr. Ruer, te *Berlijn*; de *Annalen der Irren-Heilanstalt zu Siegburg*, door Dr. Jacobi, te *Keulen*. Eene aanmerkelijke uit de daadzaken in deze geschriften te trekkene leiding, bestaat daarin, dat namelijk de beschaving van den geest en de oefening van het verstand niet bevonden is de krankzinnigheid te bevorderen; eene opmerking die zeer belangrijk wordt gerekend, als in strijd met eene gevaarlijke beschouwing die dikwijls op den voorgrond is gesteld. Een ander resultaat van den arbeid der gezegde verdienstelijke geneeskundigen is, dat de leerlingen van de zuivere metaphysische scholen eenigermate van den invloed beginnen te verliezen, dien zij tot heden zoo onbepaald in *Duitschland* bezaten. Elke nu en dan uitgeschotene straal van heldere psychologische beginselen strekt tot toenemende ondermijning van het zoo gevleugd gezag van een Schelling, Fichte en Hegel.

Zweden. — In een schrijven uit *Stockholm* van het laatst der vorige maand komt het volgende voor: De belangrijke vraag, of er betrekkingen tusschen *Amerika* en de oude wereld bestaan hebben, heeft zich thans door de ijverige en naauwgezette nasporingen van den Zweedschen beoefenaar der geschiedenis, Forsom gewreken, bevredigend beantwoord. Met het eenige doel om de oplossing van dit vraagstuk te bekomen, begaf de heer Folsom zich nu twee jaren geleden naar *Ijsland*, alwaar hij verscheidene handschriften van de tiende eeuw in handen kreeg, het verhaal behelzende van de ontdekking van *Amerika* door twee ijslandsche zeevaarders Bjornar Herjulfson en Leif Erikson, in het begin dier eeuw, alsmede eene beschrijving van de beide kapen die tegenwoordig kaap *Cod* en *Sint Martha* genoemd worden, voorts van de streken die den naam van *Nieuw Engeland* en *Nieuw Schotland* gekregen hebben, en bepaaldelijk van eenige eilanden der baai *Naragansett*, alwaar de genoemde zeevaarders met hunne reisgezellen omtrent drie jaren verbleven waren. Zich op deze geschriften niet genoeg verlatende, begaf de heer Folsom zich naar *Amerika* en bezocht de plaatsen zelven, ten einde door deze de naauwkeurigheid der beschrijving te toetsen. Hij vond een en ander volkomen juist, maar ook dit overtuigde hem nog niet genoegzaam; hij wilde in *Amerika* zelf de blijken vinden, die het bestaan van de vroegere betrekkingen tusschen de nieuwe wereld en *Europa* staafden. Zijne reizen alzoo voortzettende, had hij het geluk op de reisen in het distrikt van *Assonett*, nabij de rivier *Taunton*, in den staat *Massachussets*, opschriften met scandinavische of eigenlijk rhunische karakters te vinden, bevattende de namen van IJslandsche en Noorweegsche krijgslieden, die in deze streek een legerkamp hadden opgeslagen. Ongelukkig was nergens eene dagteekening bij dezelve te vinden, maar de overeenkomst der karakters geeft, volgens den heer Folsom, het onweêrsprekelijk bewijs dat deze opschriften van voor de negende eeuw dagteekenen. De heer Folsom houdt zich voorts aan het denkbeeld, dat Columbus op zijne vroegere reizen naar IJsland in 1477, uit de mondelinge overlevering of wellicht uit geschriften, aldaar het eerst berigt heeft gekregen en aan het bestaan van een ander vast land aan gene zijde van den Atlantischen Oceaan is gaan gelooven.

Nederlanden. — Men vernoemt dat gelijktijdig met de reeds vermelde hoogleeraren, nog tot honoraire leden van de Atheensche Maatschappij voor oudheidkunde zijn benoemd geworden de hooggeleerde heeren C. A. van Tex, te *Amsterdam* en J. Geel te *Leiden*. — Door den Raad der stad *Leeuwarden*, is in een van deszelfs vergaderingen in de maand Maart ll. gehouden besloten geworden om den heer W. Eekhoff, als schrijver van verscheidene oorspronkelijke historische werken gunstig bekend, te benoemen tot stads-archivarius en zulks ter beloning van zijne verdiensten, inzonderheid na de thans door hem voltooide afwerking eener uitvoerige *geschiedkundige beschrijving van Leeuwarden*. — Door de Keulsche courant wordt thans een verslag gegeven van het groote muzikale feest dat aldaar, gedurende de twee Pinksterdagen, gevierd is. Hetzelve was allerluisterrijkst: omstreeks 700 personen, zoo wat het vocale als instrumentale betreft, hebben daaraan deel genomen. Het geheel was onder beheer van den wereldbenoemden componist Mendelssohn Bartholdy. De spelpartijen werden, onder anderen, uitgevoerd door den heer Vauer en mevrouw Essmors, beiden van *Amsterdam*, de eerste viool bespeeld door de heeren Praeger uit *Bielefeld* (een geboren Amsterdammer) en Kufferath uit *Utrecht*, welke alle zich met roem van hunne taak gekweten en den meesten bijval verworven hebben.

Vervolg en slot van het regtsgeding van Hendrika Dekker, *Weduwe van* Johannes Wijtenbach. (*Zie onze Nommers 141 en 142.*)

Uit het verhoor der getuigen zijn slechts weinige nieuwe bijzonderheden aan het licht gekomen. Alleen verdient opmerking dat vrouw *van Thiel* verklaard heeft, dat, na hare terugkomst in de kamer, zij zich met de moeder naar de hoogloftige bedstede begeven heeft, om, zoo zij zeide haar te ruste te leggen, doch dat zij toen niet heeft gezien, noch kon zien, of de moeder het kind, dat opgehangen was, heeft *afgenomen* of heeft *afgerukt* van de plaats waar het hing, en wel om de eenvoudige reden, dat juist op dat oogenblik de lamp, die zij had opgesteken, zoo zijn uitgegaan, en geen ander licht, noch vonkje vuur, zich op dat oogenblik in de kamer bevond. De geneesheeren gaven het moeijelijke te kennen, dat er in gelegen was, om bepaaldelijk te zeggen, of het kind gewurgd of gehangen was, daar de kenteekenen van beide misdaden meerendeels slecht waren te onderscheiden. Alle de getuigen kwamen overigens daarin overeen, dat de bes. steeds beschonken was en op het oogenblik, dat de misdaad gepleegd werd, in zulk een buitengewonen staat van dronkenschap moet hebben verkeerd, dat zij zelfs, als een dolzinnige, andere personen, die daarna in de kamer kwamen, te lijf wilde. Intusschen verklaarde de kommissaris van de nachtwacht, dat zij hem op de vragen, welke hij haar gedaan had, vrij wel had geantwoord. In den beginne had men zoo weinig vermoeden, dat de moeder de misdaad gepleegd had (want het scheen een ieder onmogelijk en ongeloofelijk toe) dat de moeder alleen in hechtenis genomen werd, als een maatregel van veiligheid, omdat men bevreesd was, dat zij, in den staat van dronkenschap, en van halve razernij, waarin zij verkeerde, welligt het huis in den brand had kunnen steken en andere onheilen stichten. Opmerkelijk is het, dat de doek, waarmede men vermoedt dat het kind gewurgd is, in den avond, toen de misdaad plaats had, aan de omstanders vertoond, daarna aan de politie overgeleverd werd, den volgenden morgen van het bureau van den commissaris van politie door de beschuldigde is weggenomen, en ook verder niet te voorschijn is gekomen. Immers, door eene harer dochters is wel later, toen de politie op het terugbekomen van den doek aandrong, een doek overgelegd, doch alle getuigen schenen eenstemmig te verklaren, dat het een geheel andere doek, dan de thans voorgelegde was geweest.

Het verdient opmerking, dat de kamer, gedurende den tijd, dat de moeder en zoon alleen waren, gesloten was; dat vrouw *van Thiel* lang heeft moeten kloppen voor dat zij binnen gelaten werd, en dat de beschuldigde zelfs de deur niet heeft opengemaakt, voor dat zij zich wel onderrigt had wie voor de deur stond, want zij moest, zeide zij, wel weten wie er was. De moeder, wel verre van zich bij de ontdekking van het opgehangen harer zoon ontsteld of radeloos te hebben getoond, was, volgens de verklaring van een der getuigen, zeer wel tevreden; niets bijzonders was bij haar op te merken. Algemeen erkende men, dat de jongeling die op een passement-werkers-winkel arbeidde, een werkzame, lustige knaap was, dat hij wel is waar soms eenigzins brataal

tegen zijne moeder was, doch dat dit veroorzaakt werd door den afkeer dien hij van den drank had en door de pogingen, die hij in het werk stelde, om zijne moeder daarvan af te houden. Ook was hij soms wel eenigzins grommig, wanneer hij, te huis komende, zijn eeten niet in gereedheid vond. Op den bewusten avond echter hebben de buren duidelijk gehoord, dat er tusschen de moeder en den jongeling over het al dan niet halen van drank, twist was ontstaan. Die heilooze dronkenschap beschouwde men als de oorzaak van het spoedig afsterven van den man der besch., wiens leven daardoor verbitterd en zijne huishouding daardoor naar den grond geholpen was. — Bij de verhooren is echter nog iets anders gebleken; het is namelijk de bekentenis der beschuldigde, dat zij de misdaad gepleegd heeft. In den beginne der audientie verklaarde zij van niets te weten, naderhand gaf zij te kennen, dat zij zich niets meer herinnerde, dat zij zich niet kon voorstellen, dat zij het gedaan had. En toen de President opmerkte, dat zij voor den regter van instructie tot eene volledige erkentenis gekomen was, aan dezen een verhaal van het gebeurde gegeven had, toen zeide zij, dat men haar gedwongen had dit te verklaren. Daarop zeide de achtbare President van het hof, dat hij over dit gezegde ten uiterste bevreemd was, daar zij zich toch niet moest voorstellen, dat men haar geloven zou, dat de regter van instructie, een man die te goeder naam en faam staat, zoo onmeedoogend, zoo onmenschlievend, zou gehandeld hebben, om haar eene schijnbare bekentenis af te persen, of om haar woorden in den mond te leggen, welke zij niet gezegd zou hebben. Met een geduld en eene lankmoedigheid, die men bewonderde, gaf de geëerde voorzitter van het hof haar te kennen, dat zij met die ontkentenissen, strijdig met hare vroegere verklaringen, niets winnen; maar veeleer hare zaak, zoo mogelijk, verergeren kon. Erken zeide ZHEdg., de misdaad, geef ons een verhaal hoe het gebeurd is, ik dwing u tot geene verklaring, wij willen slechts de waarheid kennen: laat uw geweten spreken, breng alles tot uwe verschooning bij, wat gij goedvindt; verklaar, dat gij in dronkenschap gehandeld hebt, dat gij op dat oogenblik niet wist wat gij deed, dat gij ijlhoofdig waart: maar zeg ons de waarheid. Wanneer de feiten bewezen en gestaafd zijn, dan blijft ons niets over dan u te veroordeelen; maar redenen tot verschooning kunnen wellig bij den Koning ingang vinden. Hebt gij het slechts in drift, uit toorn, in woede ontstoken, gedaan, omdat uw zoon u het verder halen of gebruiken van sterken drank belette; hebt gij niet met voorbedachten rade gehandeld? Wees niet hardnekkig, ik verzoek het u. — Na deze vaderlijke toespraak, zeide de besch. onder anderen: Het is mogelijk dat ik de misdaad begaan heb, maar ik weet mij er niets meer van voor te stellen. Hare tranen ontrolden haar, en zij begon te snikken. De voorzitter hernam toen op dien bedaarden en menschlievenden toon die hem kenschetst: Dit zie ik gaarne; dit doet mij genoegen; dit toont berouw aan; ween vrij uit; alle mogelijk geduld wil ik uitoefenen; bleeft gij hardnekkig, zoo waart gij niet alleen eene ontaarde moeder, maar een redeloos dier. Wat gij daar zeide, is ons niet voldoende. Gij weet u het eene te herinneren, gij moet mij ook het andere verhalen. Bekent gij dan, dat gij de waarheid voor den regter van instructie gesproken hebt? Zeg slechts ja of neen, indien gij niet meer kunt spreken. — Toen antwoordde de besch., ondersteund wordende, met eene bevende stem, snikkende: Ja, ik heb het gedaan, maar ik wist niet wat ik deed. O, waarom heeft de Lieve Heer mij niet van het leven beroofd, voordat ik die misdaad beging! — De Pres. hervatte: Het is verschrikkelijk! Eene moeder haar eigen weerloos kind, haar eenigen zoon, vermoord! Het recht afgrijzen op! Ja, ik wil wel gelooven, dat gij niet meer spreken kunt. Keer maar naar uwe plaats terug. — De bes. plaatste zich toen weder op de bank der beklaagden, nadat van wege het openbaar ministerie haar ook was afgevraagd, of zij niet een brief aan eenige leden harer familie had laten schrijven, waarin zij verklaarde, dat zij eindelijk tot eene gulle bekentenis van hare misdaad voor den regter van instructie was gekomen. De bes. antwoordde volmondig *ja*. Voor den afloop van het getuigen-verhoor en de debatten, vraagde de voorzitter de bes. af, of zij nog iets ter harer verschooning, ter harer regtvaardiging wilde bijbrengen? Zij antwoordde, dat zij nog twee jonge dochters had. Dat weten wij, gaf de President ten antwoord. Die dochters waren in de stad tegenwoordig, om, des noods, bij wijze van renseignement te worden gehoord. Doch de President deed het hof, het publiek ministerie en den verdediger der bes. opmerken, dat men de dochters en de moeder deze smartelijke ontmoeting moest besparen; en dit menschlievend voorstel werd door allen eenparig aangenomen.

Ter Amsterdamsche Beurs van gisteren (13 Junij) waren genoteerd: Ned. Werk. Schuld 2½ pCt. 54⅛, ⅝, ⅛; ditto 5 pCt. 101⅜, ⅝; Kansb. f 25⅝; Amer. Synd. 4½ pCt. 95; O. I. 5 pCt. 99⅞, ¼, ⅛; Handelm. 181. 182¼, 181½. Arda. 85 ₤ 21, ⅛, ⅞; Rusl. 1798. 104½; Braz. 79¾; Col. 18; Mex. 5 pCt. 24¼; coup. Arda. 16⅝, ¾, ⅝.

*** Ondertrouwd:

L. H. J. ABRACHART,
EN
A. M. STEINBUCH.

Eenige Kennisgeving, zoowel aan Familie als Bekenden.

Zierikzee, den 15. Junij 1838.

*** Heden, overleed alhier, in den ouderdom van ruim 54 jaren, de Hoog-Wel-Geboren Heer Mr. L. C. H. Baron VAN HEECKEREN VAN BRANDSENBURG, in leven Lid der Regtbank van Eersten Aanleg van 't District *Breda*.

Eenige Kennisgeving.

Breda, den 16. Junij 1838.

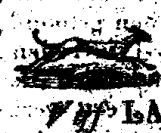

BIJ TOEVAL TE KOOP.

Vijf LANGE HONDEN, waaronder *een par force gedresseerde* BESCHUTTER; *twee* welke reeds drie Velden hebben geloopen en *twee* ruim anderhalf jaar oud. Allen van een uitmuntend Ras.

Adres bij N. VAN SIEBERGEN JR., te *Breda*, Wijk D., No. 187. Aanvragen *franco*.

L. OPPENHEYMER,

op den Haagdijk, No. 565,

heeft de eer aan zijne geëerde Begunstigers te verwittigen, dat hij zich alhier gevestigd heeft, en VERWT alle soorten van Zijden, Katoenen en Wollen Goederen, alsmede Behangsels, Meubel-Gordijnen, Garnituren, Officiers Sjerpen, Zijden Linten, enz. Hij verandert mede zwarte gevlakte Zijden, in alle Kleuren. Recommandeert zich in een leders gunst, met belofte eener prompte bediening.

UIT DE HAND TE KOOP.

Eene wel doortimmerde HUIZING, waarin het bedrijf van *Koffijhuis* wordt uitgeoefend, genaamd *de Zwaan*, overigens geschikt voor alle Affaires, voorzien van drie Benedenen, vier Boven- en *een* Kelder-Kamer, Keuken, Kelder, Regenbak en Pomp, ruime Zolder en Droogzolder, alsmede eene groote Plaats en Bloemtuintje, met eenige vruchtdragende Boomen, staande en gelegen in het midden der Stad *Oosterhout*, aan den grooten Straatweg, van *Breda* op *Amsterdam*.

Te bevragen bij de Eigenaresse de Wed. P. SMITS, te *Oosterhout*. Brieven *franco*.

STOOMBOOTEN
WILLEM DE EERSTE en KONINGIN DER NEDERLANDEN,
Varende in het Beurt-veer tusschen NIJMEGEN en ROTTERDAM, vice versa.

Van NIJMEGEN naar ROTTERDAM en 's HAGE,
alle dagen 's morgens ten 7 ure, en
Van ROTTERDAM naar NIJMEGEN,
alle dagen, 's morgens ten 6 ure.

Zullende dadelijk bij aankomst te *Rotterdam* eene zeer geschikte DILIGENCE gereed zijn, om de Passagiers naar *'s Hage* te vervoeren, terwijl 's morgens ten half vier ure te *'s Hage* bij J. STAAS, op de Bierkade, zal afrijden eene DILIGENCE, ten einde voor het vertrek der STOOMBOOT te *Rotterdam* aan te komen.

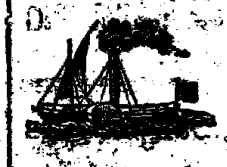

STOOM-JAGT
PRINSES MARIANNE.
van MIDDELBURG naar ROTTERDAM.
Junij 1838.

Van Middelburg.			Van Rotterdam.		
Dingsdag 19,	's morg.	8½ uur.	Woensdag 20	's morg.	3 uur.
Vrijdag 22,	»	11 »	Zaturdag 23,	»	5 »
Zondag 24,	»	5 »	Maandag 25,	»	6½ »

*** Bij de Gebroeders ABRAHAMS, Drukkers van het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen te *Middelburg*, is van de Pers gekomen en alom verzonden:

DAGVERHAAL der ONTDEKKINGS-REIS van Mr. JACOB ROGGEVEEN, met de Schepen *den Arend*, *Thienhoven* en *de Afrikaansche Galei*, in de jaren 1721 en 1722. Met toestemming van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën uitgegeven door *het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen*, in gr. 8vo, met Platen en eene Kaart. De prijs is 1 rijksdaalder.

Dit belangrijk werk maakt tevens uit het [illegible] der NIEUWE WERKEN van voorzeid Genootschap.

Met dit uitvoerig, door ROGGEVEEN zelf opgesteld Journaal zijner Reis rondde Wereld, vervallen al de ongerijmdheden die door de gebrekkige en deels logenachtige verhalen dier Reis bij Landgenooten en Vreemden op rekening van dezen Nederlandschen Zeereiziger gesteld zijn. Door hetzelve zullen sommige Eilanden, die nu nog op de beste Kaarten der Zuidzee gevonden worden en vergeefs gezocht zijn, van dezelve moeten verdwijnen, en een [illegible] meer juiste plaats [illegible] aan te merken, maar dat [illegible] allen die prijs stellen in de handhaving der eer van een verdienstelijken maar tot dus verre miskenden Landgenoot.

ERNST MALTRAVERS.

Door E. L. BULWER.

Twee Deelen. Met Vignet. Prijs [illegible]

Dit Werk komt heden van de Pers bij H. TYDEMAN, te *Amsterdam*, en is alom verzonden. (Hetzelve is mede bij de Uitgevers dezer verkrijgbaar.)

Te Breda, bij BROESE en COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers